

ДО: Председателя на Научното жури,
Определен на Първо Заседание на НЖ
от 12.07.2018 по повод Заповед № 1605
от 03.07.2018г на Ректора на МУ Плевен

РЕЦЕНЗИЯ

От професор Алексей Славков Савов „доктор”
Началник на Национална Генетична лаборатория

ОТНОСНО: конкурс за професор в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, научна специалност „Медицинска генетика“ в сектор „Медицинска генетика“ на катедра „Микробиология, вирусология и медицинска генетика“, Факултет „Фармация“, за нуждите на Лаборатория по медицинска генетика на УМБАЛ „Г. Странски“ – ЕАД, Плевен, публикуван в ДВ бр. 36 / 27.04.2018 г.

В така обявения конкурс, в законния срок редовни документи е подала и е допусната д-р Катя Стефанова Ковачева, дм. доцент към Катедра по микробиология, вирусология и медицинска генетика и началник Лаборатория по медицинска генетика към УМБАЛ „Д-р Георги Странски“ ЕАД Плевен.

Обща част

Единственият кандидат в конкурса за заемане на академична длъжност **„Професор”** в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, научна специалност „Медицинска генетика“ в сектор „Медицинска генетика“ на катедра „Микробиология, вирусология и медицинска генетика“, Факултет „Фармация“, за нуждите на Лаборатория по медицинска генетика на УМБАЛ „Г. Странски“ – ЕАД, Плевен, публикуван в ДВ бр. 36 / 27.04.2018 г. е доцент д-р Катя Стефанова Ковачева, дм. Прегледът на документите показва, че процедурата по разкриване и обявяване на конкурса е спазена. **Материалите по конкурса са подготвени съобразно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Плевен.**

Декларирам, че нямам конфликт на интереси по обявения конкурс.

Доцент д-р Катя Стефанова Ковачева, дм.

Кратки биографични данни

Доцент Ковачева завършва **висше образование през 1984** година във ВМИ град Плевен с придобита магистърска степен по медицина. От 1989 година работи като лекар-ординатор в Медико-генетичния консултативен център, ВМИ Плевен. През **1993** година придобива **специалност по медицинска генетика**, която е от съществено значение за професионалното и развитие в избраното направление. Следваща значима стъпка в научната и кариера е защитеният **през 2010 година дисертационен труд** за присъждане на научно-образователна степен „**доктор**“ по научна специалност „Генетика“ на тема „Диагностични, профилактични и епидемиологични аспекти на регистрацията на вродени аномалии“. През **2012 г.** след успешно проведен конкурс заема академичната длъжност „**Доцент**“ по научна специалност „Генетика“. От **2017г.** заема длъжността **Ръководител сектор „Медицинска генетика“** към Катедра по микробиология, вирусология и медицинска генетика и началник Лаборатория по медицинска генетика към УМБАЛ „Д-р Георги Странски“ ЕАД Плевен.

Към периода на настоящият конкурс доцент Ковачева има общо 33 години медицински стаж, от които стаж по специалността медицинска генетика 24 години и преподавателски стаж 23 години, което е неоспорима атестация за нейната професионална квалификация.

Научни трудове

Общ преглед на научните трудове

Публикационната активност на доцент д-р Катя Ковачева е представена от:

- 74 научни трудове в пълен текст

10 от публикациите са в чуждестранни списания, от които **7 в списания с IF (общ и импакт фактор на публикациите 10,975)**

- 1 монографичен труд
- 1 автореферат
- 7 съавторства в книги, учебници и ръководства,

Към научната продукция се включват и 122 участия в научни форуми, от които 46 с международно участие с публикувани резюмета, в т.ч. 9 в списания с IF (**общ импакт фактор на резюметата 39,004**).

Публикациите са реализирани за период от повече от 25 години (от 1992 до сега) свидетелстващи за последователността в изграждането на научната кариера на кандидата.

Научните трудове касаещи настоящия конкурс и представящи периода след придобиване на научната степен „Доцент“ т.е. неречензирани в предишния конкурс включват 23 публикации в пълен текст, от които:

- 1 самостоятелна монография (2016): **„Вродени аномалии. Клинико-дисморфологични и генетични проблеми“** Плевен; Издателски център на МУ-Плевен; (ISBN 978-956-756-189-2), 210 стр.
- 1 глава от книга (2014). **Регистрация на вродени аномалии – диагностични и епидемиологични аспекти**. В: Редки генетични болести; проф. Драга Тончева (ред), София; ИК „Симелпрес“ I част;.
- 1 публикация в чуждестранно списание (*без IF*): Kovacheva K., Kamburova Z., Atanasova V., Hristov A. **Pfeiffer syndrome, type 2 - two cases from the Pleven Registry of congenital anomalies. Journal Pediatría Croatica. 2018;62(2):96-100.**
- 16 публикации в български списания
- 4 публикации в сборници

През този период са представени и **17 резюмета от участия** в международни конгреси като 7 от тях са в списания с **IF**.

Доцент Катя Ковачева е самостоятелен или първи автор в общо 29 пълнотекстови публикации в т.ч. **9 (39%)** от подлежащите на рецензия в настоящия конкурс, като **всички критерии касаещи наукометричните показатели напълно отговарят на изискванията на ЗРАС.**

Оценката на научната продукция на доцент Ковачева е представена неоспоримо от цитатите на нейните трудове. По данни на Web of Knowledge, Scopus, Google Scholar и Централна Медицинска Библиотека София са намерени **72 цитирания в чужди и 58 в български източници**. **Трябва да се отбележи, че публикациите, касаещи определяне на генетични маркери оказващи влияние в регулацията на хемостазата и изявата на различни клинични проблеми се цитират от чуждестранни изследователски екипи, което е добра атестация за тяхната актуалност и значимост.** Друго направление, в което доцент Катя Ковачева оставя забележимо присъствие касае диагностиката и профилактиката на вродените аномалии, където публикациите и са цитирани в пет дисертационни труда.

Оценка на научните приноси

Представената в конкурса научна продукция на кандидата се отличава с богато тематично разнообразие, свързано с интердисциплинарния характер на научната и клинична специалност „Генетика“. По мое мнение три от направленията отразяват най-съществените приноси на кандидата и научните екипи, с които са осъществени публикациите:

- **Вродени аномалии** - включващо подходи за диагностика, скрининг и профилактика, изучаване на тяхната етиология и честота. Медико генетично консултиране.
- **Генетични маркери** и тяхното приложение в клиничната практика.
- **Система за обучение на лекари и студенти** в областта на храненето

1. Вродени аномалии.

Това направление отразява най- съществената част от приносите на доцент Ковачева и нейното израстване като експерт в областта на клиничната генетика. Трудовете и включват 36 публикации в пълен текст и над 50 резюмета от научни прояви. За първи път в страната се предлага комплексен подход за изучаване на вродените аномалии, който е в съответствие с най- ефективните европейски и световни практики включващ диагностика, профилактика и оценка на епидемиологията. Въз основа на системните проучвания на доцент Ковачева и научния колектив създаденият регистър на пациенти преминали през МУ Плевен е един от малкото поддържани в страната и е приет от Европейската Комисия, като член на EUROCAT. Данните в трудовете на доцент Катя Ковачева обхващат **25 годишен период и имат качествата на представителна извадка.** В тях се съдържа ценна информация за спектъра от вродени аномалии регистрирани в неонаталния период, при мъртви раждания и при патологични бременности. Наличните в регистъра генетични и клинични данни за особено редки хромозомни аберации и малформативни синдроми са с научен принос както за нашата страна така и в световен мащаб.

Тези проучвания дават възможност да се разработи стратегия за диагностицирането на вродените аномалии и тяхната профилактика, чрез скринингови програми. Подчертано значение отдавам и на определянето на влиянието на различни фактори (демографски, социални, въвеждане на скринингови програми за оценка на риска за вродени аномалии през бременността) върху динамиката честотата на определени групи аномалии. **Такъв тип информация може да бъде успешно използвана за изготвянето на епидемиологични прогнози и да има благоприятен икономически ефект върху здравеопазването.** Наред с това доцент Ковачева засяга различни аспекти на генетичното консултиране и пренаталната диагноза насочени към профилактиката на вродените аномалии, като използва изграденият и функциониращ фамилен регистър.

2. Генетични маркери и тяхното приложение в клиничната практика

В рамките на реализираните от МУ Плевен международни проекти за обучение, беше създадена генетична лаборатория, която насочи интересите си към изследването на различни генетични маркери свързани с предразположение към тромбофилия. **Резултатите от тези изследвания потвърждават и допълват някои спорни въпроси** относно връзката на някои еднонуклеотидни полиморфизми в гени участващи в регулацията на хемостазата и рисковете за развитие на венозен и белодробен

тромбоемболизъм. В практически аспект това дава възможност за преценка на необходимостта от профилактика с оглед предотвратяване на възможни рецидиви. Темата за нарушената регулация на хемостазата е допълнена с детайлни проучвания в областта на репродуктивната медицина, относно значението на генетичните фактори за тромбофилия и повишаване на риска за усложнения на бременността, спонтанни аборти и обременена акушерска анамнеза.

Ценни за клиничната практика са и публикациите на доцент Ковачева отразяващи участието на хромозомните аномалии в етиологията на женския и мъжки инфертилитет и репродуктивни неудачи, както и честотата на микроделеции върху Y хромозомата и техният дял в етиологията на мъжкия инфертилитет. Проучена за България, е честотата на най-честите генетични фактори (хромозомни аномалии и микроделеции на Y хромозома) и техният дял в етиологията на мъжкия инфертилитет. Те дават ясна насока за изграждане на диагностичен алгоритъм и адекватна медико-генетична консултация на семейства с репродуктивни проблеми.

Още една актуална тема присъства в научните разработки на доцент Катя Ковачева – онкогенетиката. Макар и не достатъчно представено на този етап, но с подчертано значение като обект на предстоящи проучвания е значението на някои цитогенетични маркери за диагнозата, терапията и прогнозата в онкохематологията, както и значението на генетичните дефекти в гените BRCA1 и BRCA2 в етиологията на рака на гърдата особено при фамилните случаи.

Публикациите на доцент Ковачева свързани с изучаване на цитогенетични и генетични маркери свързани с различни клинични проблеми наброяват повече от 30 статии в пълен текст и 35 участия в научни форуми у нас и в чужбина.

3. Система за обучение на лекари и студенти

Наред с научната дейност едно от изискванията за академичната длъжност по обявения конкурс е и преподавателската активност. **Доцент Катя Ковачева продължава една от традициите на МУ Плевен, а именно разработването на модерни и ефективни системи за обучение.** За конкурса е представена (със седем публикации в пълен текст и шест участия в научни форуми) Web-безирана система за обучение през целия живот (Life Long Learning system), предназначена за обучение на лекари от различни клинични специалности и студенти по медицина, по проблемите на клиничното хранене. Системата е разработена от група Европейски партньори (между които е МУ Плевен) и ESPEN (European Society for Clinical Nutrition and Metabolism).

Научно изследователска дейност.

В научната биография на доцент Катя Ковачева има реализирани **19 научни проекти**, (в т.ч. 7 след придобиване на званието „Доцент“) всичките **финансирани от МУ Плевен и 2 пилотни проекта по Европейска програма „Леонардо да Винчи“** за изграждане на Web-базирана система разработена от група Европейски партньори (между които е МУ Плевен) и European Society for Clinical Nutrition and Metabolism за обучение на лекари и студенти по проблемите на клиничното хранене. Всичките успешно изпълнени проекти са отлична атестация за качествата на кандидата, като ръководител и инициатор на научни идеи, определящи му достойно място в научната общност на МУ Плевен.

Педагогическа дейност

Учебна натовареност

Учебната натовареност на доцент Ковачева включва обучение на студенти по медицина на български и английски език (вкл. Лекции и участие в изпитни комисии), обучение на медицински сестри и акушерки, обучение на медицински лаборанти. **Средната ѝ годишна учебна натовареност от лекции и изпитни часове за последните 3 години е 260 учебни часа.**

С основание изразявам мнение, че доцент Катя Ковачева е придобила опит и се е изградила като качествен и отговорен преподавател.

Доцент Катя Ковачева е втори научен ръководител на **един докторант** на самостоятелна подготовка по специалност „Биохимия“, (Заповед №531 / 07.03.2018г. на МУ Плевен) и предстои разкриването на докторантура на д-р З. Камбурова, асистент към Сектор „Медицинска генетика“. Имайки предвид, че в медицинските университети в страната има изключително малко специализиращи Медицинския генетика, както и трудностите по обезпечаване на теми за разработването на докторантури по тази специалност приемам, че реализираните до момента активности в тази насока на кандидата са свързани с обективни затруднения, които академичния съвет на МУ Плевен е приел одобрявайки кандидатурата и.

Заклучение

Доцент Катя Ковачева има утвърден през годините академичен авторитет и отговаря на критериите за заемане на академична длъжност „професор“, определени в „Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет – Плевен“.

Научна и продукция се характеризира с изчерпателни и детайлни проучвания върху избраните теми, които са актуални и значими и това дава резултати изразяващи се в добра цитируемост от наши и чужди автори.

По отношение на преподавателската и ангажираност прави впечатление добрата натовареност и опита да преподава на български и английски език, както и ръководството на асистенти по медицинска генетика.

Не на последно място е и респектиращият клиничен опит, като генетичен консултант, специалист в областта на медицинската генетика и ръководител на генетичен регистър за вродени аномалии и семейства с наследствени заболявания.

С изброените и оценени по достойнство постижения на доцент Ковачева препоръчам убедено на уважаемото Научно жури да и присъдено званието „професор” в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, научна специалност „Медицинска генетика“ в сектор „Медицинска генетика“ на катедра „Микробиология, вирусология и медицинска генетика“, Факултет „Фармация“, за нуждите на Лаборатория по медицинска генетика на УМБАЛ „Г. Странски“ – ЕАД, Плевен,

17.08.2018

Изготвил рецензията:

.....

професор Алексей С. Савов „доктор”